

Vergaderjaar 2021–2022

36 142

Instelling van een tijdelijke commissie corona

Nr. 1

BRIEF VAN HET PRESIDIUM

Aan de Leden

Den Haag, 23 juni 2022

Het presidium legt hierbij aan u voor een brief van de voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport d.d. 9 juni 2022 waarin wordt voorgesteld om een tijdelijke commissie in te stellen met als taak voorstellen te doen voor de opzet van een parlementaire enquête over corona.

Het presidium stelt u voor in te stemmen met het voorstel tot instelling van een tijdelijke commissie corona en daarbij de tijdelijke commissie te vragen in de planning van het onderzoek rekening te houden met het verloop van de reeds gestarte enquêtecommissies in verband met de beschikbare ambtelijke capaciteit en in de planning ook de ontwikkelingen in verband met een mogelijke nieuwe coronagolf te betrekken. Het presidium verzoekt tevens dat de tijdelijke commissie in het aan de Kamer voor te leggen onderzoeksvoorstel voor een opzet van een parlementaire enquête, expliciet hierop in gaat.

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
Bergkamp

**BRIEF VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR VOLKSGEZONDHEID,
WELZIJN EN SPORT**

Aan het presidium

Den Haag, 9 juni 2022

Hierbij bied ik u namens de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een voorstel aan tot de instelling van een tijdelijke commissie, met als taak voorstellen te doen voor de opzet van een parlementaire enquête over corona. Dit betreft de nadere uitwerking van de op 4 november 2021 aangenomen motie van het lid Aukje de Vries c.s. (Kamerstuk 25 295, nr. 1470), die uitspreekt dat een parlementaire enquête corona wenselijk is (Handelingen II 2021/22, nr. 18, item 5). De volgende zes fracties hebben laten weten voornemens te zijn deel te nemen aan de tijdelijke commissie: VVD, D66, PVV, CDA, PvdA en FvD. Andere fracties kunnen desgewenst nog aansluiten als de tijdelijke commissie wordt gevormd. Daarmee is de tijdelijke commissie naar het oordeel van de commissie VWS voldoende breed van samenstelling.

Namens de commissie verzoek ik u het voorstel ter besluitvorming door te geleiden naar de Kamer.

De bij dit voorstel behorende begroting voor de instelling van een tijdelijke commissie is ter advisering aan de stafdienst Financieel Economische Zaken (FEZ) van de Kamer voorgelegd en goedgekeurd.

De voorzitter van de commissie,
Smals

De griffier van de commissie,
Esmeijer

Voorstel tot instelling tijdelijke commissie corona

Aanleiding

Op 4 november 2021 nam de Tweede Kamer de motie Aukje de Vries c.s. aan die uitsprekt dat een parlementaire enquête over corona wenselijk is.¹ In de motie wordt het voornemen uitgesproken medio 2022 te starten met de voorbereidingen op deze parlementaire enquête.

De commissie voor VWS doet de Tweede Kamer hierbij het voorstel – onder verwijzing naar de Regeling parlementair en extern onderzoek en op basis van artikel 18 van het Reglement van Orde – een tijdelijke commissie in te stellen.

In deze brief treft u de opdracht aan, inclusief enkele suggesties die de commissie voor VWS de tijdelijke commissie wenst mee te geven, en de voorziene planning en organisatie van de tijdelijke commissie.

Opdracht aan de tijdelijke commissie

De opdracht aan de tijdelijke commissie is te komen tot een onderzoeksvoorstel voor een in te stellen parlementaire enquête.

Het doel van het onderzoek is te komen tot waarheidsvinding met betrekking tot de gebeurtenissen tijdens de coronacrisis en daaruit lessen te trekken voor de toekomst, om zo beter voorbereid te zijn op een eventuele volgende gezondheids crisis. De commissie voor VWS hoopt dat de enquête zichtbaar maakt dat wordt geleerd van de crisis met het oog op de toekomst en dat dit een bijdrage levert aan de paraatheid voor een volgende gezondheids crisis.

De meerwaarde van de parlementaire enquête ten opzichte van ander onderzoek naar de coronacrisis is volgens de commissie voor VWS met name gelegen in het trekken van lessen door en voor de Tweede Kamer, zodat ook deze beter voorbereid is op een volgende gezondheids crisis. Belangrijke onderzoeksthema's die daarbij passen zijn de informatievoorziening aan de Kamer, de verhouding tussen Kamer en kabinet, de inrichting van de crisisorganisatie, de rol van de Tweede Kamer, de omgang met grondrechten en de juridische basis voor de getroffen maatregelen. In het onderzoek zou aandacht moeten zijn voor zowel meerderheidsbesluitvorming in de Kamer als voor de uiteenlopende standpunten in het debat.

Zoals de motie Aukje de Vries c.s. uitsprekt, zal de enquête aanvullend moeten zijn op het onderzoek van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV). De commissie voor VWS adviseert de tijdelijke commissie in overleg te treden met de OVV met het oog op een goede afbakening van de enquête.

De coronacrisis heeft de gehele samenleving getroffen. De commissie voor VWS is zich ervan bewust dat vele aspecten in het onderzoek kunnen worden betrokken en dat afbakening noodzakelijk is. De focus van de enquête zou volgens de commissie voor VWS moeten liggen op de volksgezondheid. Daarnaast zou de maatschappelijke impact van het gevoerde beleid in de enquête betrokken moeten worden, alsmede de

¹ Motie van de leden Aukje de Vries (VVD), Hijink (SP), Paternotte (D66), Kuiken (PvdA), Van den Berg (CDA), Westerveld (GL), Bikker (CU) en Van der Staaij (SGP) over een parlementaire enquête naar de aanpak van de coronapandemie, Kamerstuk 25 295, nr. 1470.

wijze waarop afwegingen zijn gemaakt tussen volksgezondheid en andere maatschappelijke belangen.

De commissie voor VWS laat het aan de tijdelijke commissie over om verdere keuzes te maken. Daarbij zal de tijdelijke commissie ingewikkelde afwegingen moeten maken over lastige dilemma's, waarbij een evenwicht moet worden gevonden tussen onder meer reikwijdte en onderzoeksthema's, gewenste diepgang, eigen onderzoek versus gebruik van bestaand onderzoek en doorlooptijd van de enquête.

Met het oog op te trekken lessen voor de Nederlandse situatie acht de commissie voor VWS het zinvol dat in de enquête aandacht wordt besteed aan de wijze waarop regeringen en parlementen in enkele andere West-Europese landen tijdens de crisis hebben gehandeld. De commissie voor VWS denkt hierbij niet zozeer aan een diepgravend onderzoek naar de aanpak in het buitenland, maar aan vergelijking van bijvoorbeeld opname- en sterftecijfers, ic-capaciteit, beleidsmaatregelen en de inrichting van de crisisorganisatie.

De commissie voor VWS stelt voor dat het onderzoek zich richt op de periode vanaf de eerste signalen vanuit China over het nieuwe coronavirus (eind 2019) tot en met het afschalen van de maatregelen in het voorjaar van 2022. Voor het onderwerp pandemische paraatheid zal verder moeten worden teruggekeken.

Mocht er een nieuwe coronagolf komen waarbij opnieuw ingrijpende maatregelen moeten worden getroffen, dan kan de tijdelijke commissie in haar onderzoeksvoorstel het eindpunt van de onderzoeksperiode op een ander moment bepalen, zodat ontwikkelingen sinds het voorjaar van 2022 ook aan bod kunnen komen in de enquête.

Planning

De commissie voor VWS verwacht dat het uitwerken van een onderzoeksvoorstel door de tijdelijke commissie een aanzienlijke taak zal zijn, vanwege het veelomvattende karakter van de coronacrisis, de te verwachten omvang van het onderzoek en de lastige dilemma's waarover de tijdelijke commissie zal moeten besluiten. Daarom is in de planning rekening gehouden met een doorlooptijd van zes maanden voor de tijdelijke commissie. De commissie voor VWS acht het verstandig om de daadwerkelijke planning van werkzaamheden aan de tijdelijke commissie te laten, opdat deze naar bevind van zaken zelf kan bepalen welke planning realistisch en haalbaar blijkt en wanneer de werkzaamheden kunnen worden afgerond.

In de planning is voorts rekening gehouden met een inwerkprogramma voor de tijdelijke commissie, waarin de leden zich door externe deskundigen en aan de hand van werkbezoeken laten informeren, om zo een goed beeld te krijgen van de verschillende relevante aspecten van de coronacrisis.

De commissie voor VWS stelt voor de tijdelijke commissie voor het zomerreces te constitueren, zodat de leden zich in de zomer kunnen voorbereiden. De start van de werkzaamheden van de tijdelijke commissie zou vervolgens in september 2022 kunnen plaatsvinden, zodat de tijdelijke commissie haar voorstel tot het instellen van de enquêtecommissie rond het krokusreces van 2023 kan aanbieden.

Samenstelling tijdelijke commissie

De commissie voor VWS geeft er de voorkeur aan dat de woordvoerders die lid worden van de tijdelijke commissie in beginsel tevens lid worden van de daarop volgende enquêtecommissie. Dit was ook het geval bij voorgaande enquêtes en heeft grote meerwaarde in verband met kennisopbouw en een efficiënte werkwijze.

Voldoende draagvlak is voor deze enquête van groot belang. Daarom zouden naar het oordeel van de commissie voor VWS ten minste zes, en bij voorkeur zeven, fracties moeten deelnemen aan een parlementaire enquête over corona.

Organisatie

De tijdelijke commissie krijgt ondersteuning van een ambtelijke staf die bestaat uit een griffier, een adjunct-griffier, een commissie-assistent, twee onderzoekscoördinatoren en een informatiespecialist. Waar nodig zal ondersteuning worden geboden door onder meer Bureau Wetgeving, de Dienst Communicatie en de Dienst Verslag en Redactie. In de begroting is daarnaast onder meer rekening gehouden met enkele werkbezoeken en de mogelijkheid om een externe klankbordgroep in te stellen. Het is aan de tijdelijke commissie om af te wegen of zij van deze mogelijkheden gebruik wenst te maken.

Begroting

De kosten en uitgaven voor het onderzoek van de tijdelijke commissie zijn voorgelegd aan de Stafdienst Financieel Economische Zaken (FEZ) van de Tweede Kamer. Aangezien parlementaire enquêtes onder de Wet op de parlementaire enquête 2008 (Vpe) vallen, waarvoor het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de financiële middelen beheert, worden de uitgaven van de tijdelijke commissie ter voorbereiding van de parlementaire enquête doorberekend aan BZK. De tijdelijke commissie heeft dus geen gevolgen voor de begroting van de Kamer.